

Tisková zpráva

Hodnocení stavu životního prostředí – květen 2019

- ⊗ O informace týkající se životního prostředí v ČR se zajímají více než tři pětiny (63 %) české veřejnosti, oproti tomu 36 % dotázaných se o tyto informace nezajímá.
- ⊗ U české veřejnosti převažuje mínění, že informací o stavu životního prostředí v ČR je nedostatek (56 %), zatímco pro necelé dvě pětiny (38 %) dotázaných je těchto informací dostatek.
- ⊗ Z hlediska stavu životního prostředí lépe hodnotí respondenti životní prostředí v místě svého bydliště (70 %) oproti celkovému stavu v ČR (56 %).
- ⊗ Spokojenost se stavem životního prostředí v místě svého bydliště vyjadřují častěji obyvatelé Královéhradeckého kraje a kraje Vysočina. Více nespokojeni jsou naopak obyvatelé Prahy a Olomouckého kraje a lidé žijící ve větších městech. Spokojenost se stavem životního prostředí v celé ČR stoupá s rostoucí životní úrovní domácnosti, se spokojeností s vlastním životem a vyšší spokojenost vyjadřují i obyvatelé Královéhradeckého kraje.
- ⊗ Nejvíce jsou lidé v místě svého bydliště spokojeni s dostupností volné přírody (spokojeno 84 %, nespokojeno 16 %) a kvalitou pitné vody (spokojeno 79 %, nespokojeno 20 %), nejméně naopak se zásobami podzemních a nadzemních vod (spokojeno 34 %, nespokojeno 52 %) a hustotou silničního provozu (spokojeno 36 %, nespokojeno 64 %).

Zpracovala:
Radka Hanzlová
Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.
Tel.: 210 310 587; e-mail: radka.hanzlova@soc.cas.cz

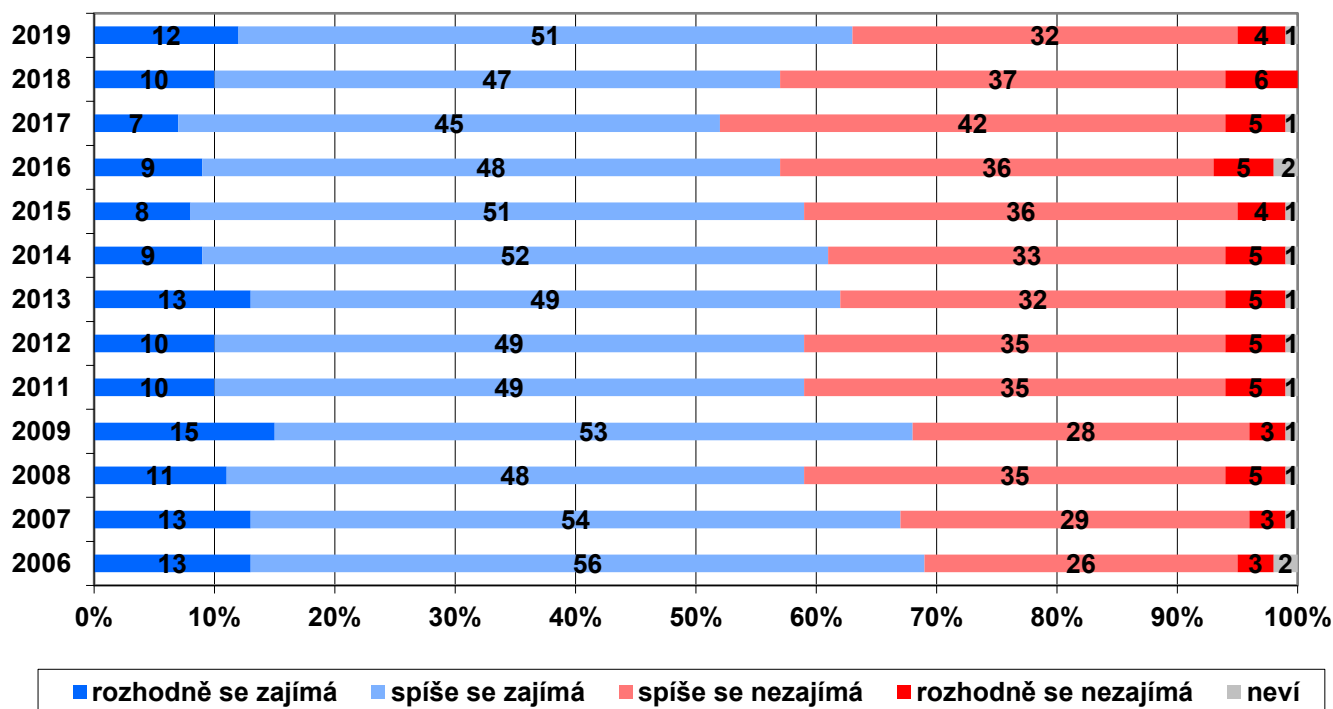

V rámci květnového šetření se Centrum pro výzkum veřejného mínění SOÚ AV ČR zabývalo problematikou životního prostředí. Respondenti byli dotazováni na to, jak jsou spokojeni či nespokojeni se stavem životního prostředí v České republice a v místě svého bydliště, kde kromě celkového stavu hodnotili i některé konkrétní oblasti životního prostředí (např. čistotu ovzduší, kvalitu pitné vody, hustotu silničního provozu či úroveň světelného znečištění). Šetření dále zjišťovalo, zda se lidé zajímají či nezajímají o informace týkající se životního prostředí v ČR a zda je považují za dostatečné či nedostatečné.

Ze současného šetření vyplývá, že o informace týkající se životního prostředí v ČR se zajímají více než tři pětiny české veřejnosti (63 %, z toho 51 % se „spíše zajímá“ a 12 % se „rozhodně zajímá“). Oproti tomu 36 % dotázaných uvedlo, že se o tyto informace nezajímá, když 32 % z nich se „spíše nezajímá“ a 4 % se „rozhodně nezajímá“. V porovnání s minulým šetřením z května 2018 se statisticky významně zvýšil (o 6 procentních bodů) podíl těch, kdo se zajímají o informace týkající se životního prostředí v ČR a zároveň poklesl (o 7 procentních bodů) podíl těch, kdo se o tyto informace nezajímají a potvrdil se tak rostoucí trend z minulého šetření. Aktuálně naměřené hodnoty jsou statisticky srovnatelné s roky 2013 a 2014. Z dlouhodobého časového srovnání (viz graf 1) se současná úroveň zájmu řadí mezi nejvyšší za celé sledované období, tedy od roku 2006. Statisticky významně vyšší podíly zajímajících se byly zjištěny v letech 2006, 2007 a 2009.

Z hlediska sociodemografických charakteristik se zájem o životní prostředí v ČR zvyšuje se stoupajícím vzděláním. Vliv ostatních charakteristik (pohlaví, věk, spokojenost se životem, životní úroveň) se neukázal jako statisticky významný.

Graf 1: Zájem o informace týkající se životního prostředí v ČR¹

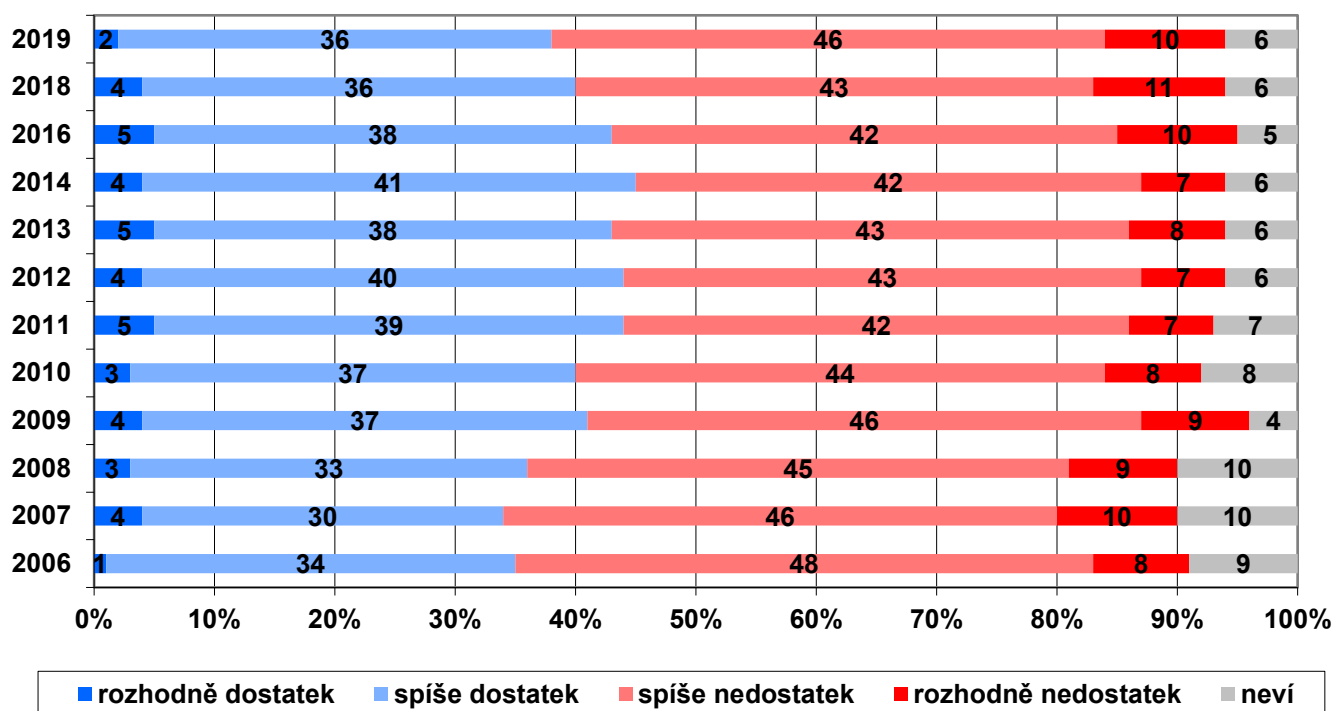
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost 4. – 14. 5. 2019, 1026 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Pokud jde o hodnocení dostatku či nedostatku informací o stavu životního prostředí v ČR (graf 2), u české veřejnosti mírně převažuje mínění, že těchto informací je nedostatek. Konkrétně tento názor zastává více než polovina dotázaných (56 %, z toho 46 % spíše a 10 % rozhodně). Opačný názor, tedy že informací o stavu životního prostředí v ČR je dostatek, vyjádřily necelé dvě pětiny oslovených (38 %, z toho 36 % spíše a 2 % rozhodně). V porovnání s předchozím šetřením z května 2018 nedošlo v názorovém rozložení české veřejnosti k výraznějším změnám (posuny jsou v rámci statistické chyby), aktuální pocit dostatku informací je ale nižší než v letech 2011 až 2014 (oproti roku 2014 pokles o 7 procentních bodů).

Z hlediska sociodemografických charakteristik, podobně jako v předcházející otázce, hodnocení dostatku informací roste se stoupajícím vzděláním. Informace jako dostatečné častěji hodnotí i lidé spokojení s vlastním životem a ti, kteří deklarují dobrou životní úroveň vlastní domácnosti.

¹ Znění otázky: „Zajímáte se o informace týkající se životního prostředí v České republice?“ Možnosti odpovědí: rozhodně se zajímáte, spíše se zajímáte, spíše se nezajímáte, rozhodně se nezajímáte.

Graf 2: Hodnocení dostatku informací o stavu životního prostředí v ČR²

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost 4. – 14. 5. 2019, 1026 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Spíše pro zajímavost v této souvislosti uvádíme tabulku, která kombinuje obě výše uvedené otázky a která dokládá jejich logickou provázanost, ale nejen tu. Jednoduše můžeme shrnout, že ti, kteří se o informace o životním prostředí zajímají, častěji uvádějí, že mají dostatek informací a naopak ti, kteří se o tyto informace nezajímají, jich mají nedostatek (to může být vnímáno nejen jako sebekritické přiznání, ale i obecně jako nedostatek informací). Nicméně i významná část respondentů, kteří se zajímají, pociťuje určitý nedostatek – konkrétně 41 % mezi těmi, kteří se „rozhodně zajímají“ a dokonce 51 % mezi těmi, kteří se „spíše zajímají“.

Tabulka 1: Dostatečnost informací podle míry zájmu o informace (řádková %)

	Rozhodně dostatek	Spíše dostatek	Spíše nedostatek	Rozhodně nedostatek	Neví	Celkem
Rozhodně zajímá	13	44	27	14	2	100
Spíše zajímá	1	44	45	6	4	100
Spíše nezajímá	1	23	55	13	8	100
Rozhodně nezajímá	2	10	27	34	27	100

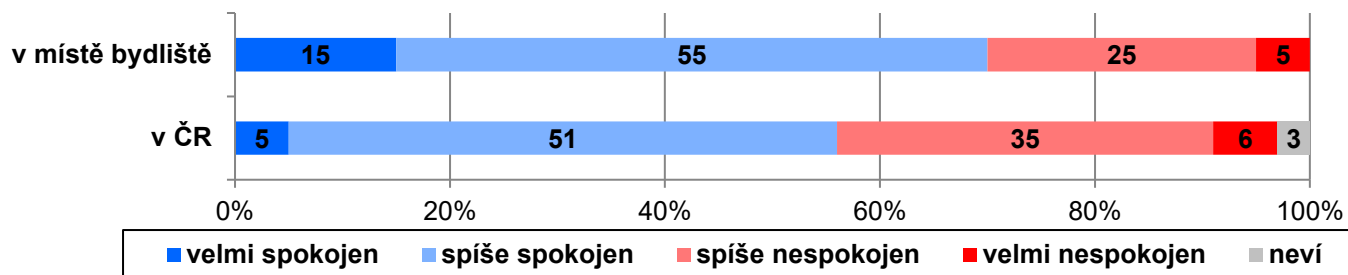
Pozn.: V tabulce není uvedeno třídění „neví“ u zájmu o informace, protože ji zvolilo málo respondentů.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost 4. – 14. 5. 2019, 1026 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

² Znění otázky: „Máte dostatek, či nedostatek informací o stavu životního prostředí v ČR?“ Možnosti odpovědí: rozhodně dostatek, spíše dostatek, spíše nedostatek, rozhodně nedostatek.

Z hlediska stavu životního prostředí lépe hodnotí respondenti situaci v místě svého bydliště oproti celkovému stavu v ČR. Spokojenost se stavem životního prostředí v místě bydliště vyjadřuje 70 % respondentů, v celé ČR pak necelé tři pětiny (56 %). Necelá třetina (30 %) dotázaných je nespokojena se stavem životního prostředí v místě svého bydliště, více než dvě pětiny (41 %) jsou nespokojeny s životním prostředím v ČR.

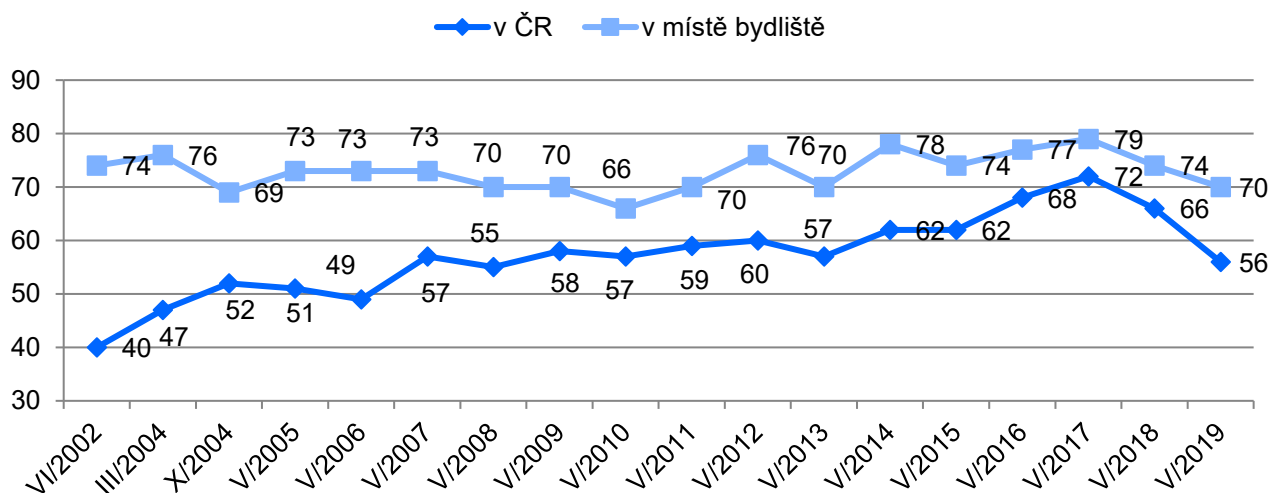
Graf 3: Hodnocení stavu životního prostředí v ČR a v místě bydliště (%)³

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost 4. – 14. 5. 2019, 1026 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Spokojenost se stavem životního prostředí v místě svého bydliště vyjadřují častěji obyvatelé Královéhradeckého kraje a kraje Vysočina. Více nespokojeni jsou naopak obyvatelé Prahy a Olomouckého kraje a lidé žijící ve větších městech. Spokojenost se stavem životního prostředí v celé ČR stoupá s rostoucí životní úrovní domácnosti, se spokojeností s vlastním životem a vyšší spokojenost vyjadřují i obyvatelé Královéhradeckého kraje.

Graf 4: Spokojenost s životním prostředím v ČR a v místě bydliště – časové srovnání (%)

Pozn.: Součet podílů „velmi spokojen“ a „spíše spokojen“. Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „spíše nespokojen“, „velmi nespokojen“ a „neví“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost.

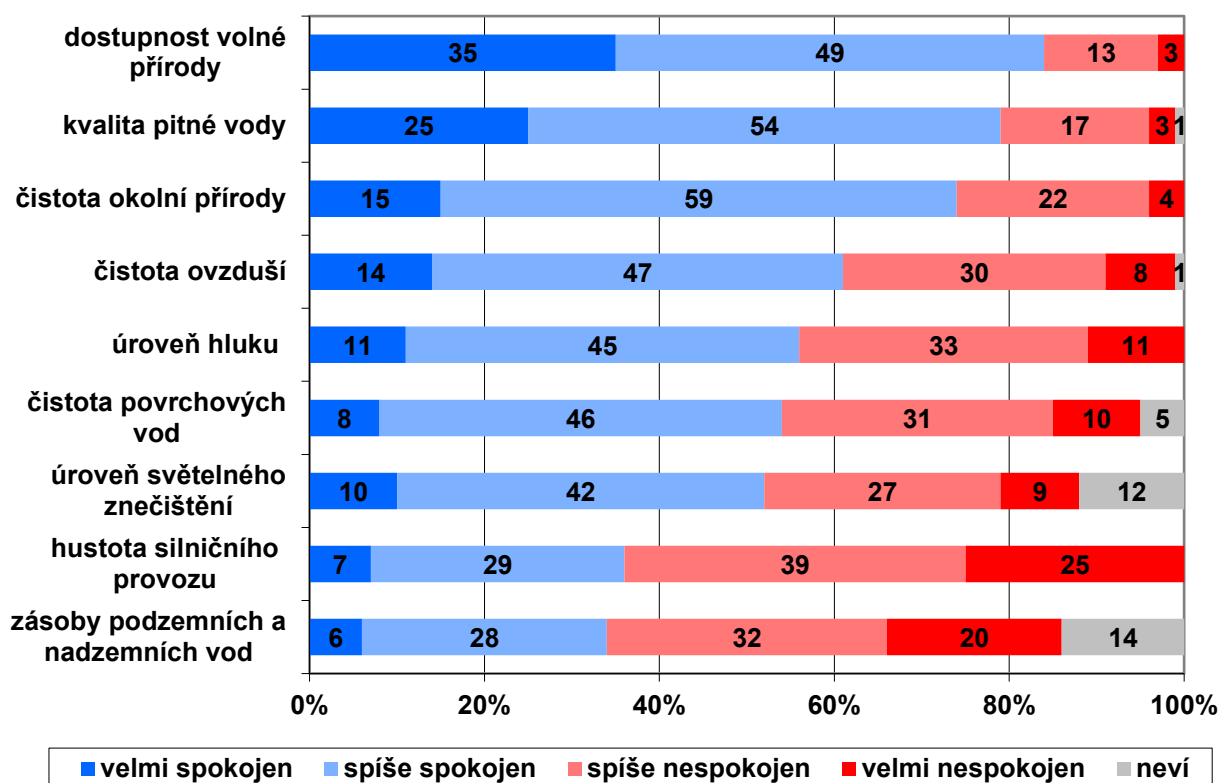
Časové srovnání ukazuje (viz graf 4), že spokojenost se stavem životního prostředí v místě svého bydliště vyjadřuje stabilně od počátku sledování v roce 2002 minimálně 70 % dotázaných, vyjma roku 2004 a 2010, kdy podíl mírně poklesl pod tuto úroveň. Od května 2015 postupně stoupal podíl spokojených občanů, který v roce 2017 dosáhl svého dosavadního maxima (79 %). Nicméně do dalšího šetření v roce 2018 podíl spokojených poklesl (o 5 procentních

³ Znění otázky: „Jak jste spokojen s životním prostředím v naší republice celkově a ve Vašem bydlišti?“ Možnosti odpovědí: velmi spokojen, spíše spokojen, spíše nespokojen, velmi nespokojen.

bodů) a aktuální šetření tento pokles potvrdilo (podíl spokojených poklesl o další 4 procentní body). Spokojenost se stavem životního prostředí v celé ČR od počátku sledování v roce 2002 postupně s mírnými odchylkami rostla až do roku 2017, kdy dosáhla svého dosavadního maxima (nárůst od roku 2002 o 32 procentních bodů na 72 %), nicméně do roku 2018 jsme, podobně jako u spokojenosti se stavem životního prostředí v místě bydliště, zaznamenali snížení podílu spokojených občanů (o 6 procentních bodů), které pokračuje i v aktuálním šetření (pokles o dalších 10 procentních bodů). Z grafu dále vidíme, že životní prostředí v celé ČR je dlouhodobě hodnoceno respondenty jako horší oproti životnímu prostředí v místě jejich bydliště.

Pokud jde o hodnocení stavu životního prostředí v místě bydliště dotázaných, kromě celkového pohledu na něj šetření podrobněji zjišťovalo i názory na některé jeho konkrétní oblasti.⁴

Graf 5: Spokojenost s vybranými oblastmi životního prostředí v místě bydliště (%)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost 4. – 14. 5. 2019, 1026 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Obecně u většiny položek převládá spokojenost nad nespokojeností, výjimkou je hustota silničního provozu (nespokojeno 64 % dotázaných, z toho 25 % velmi a 39 % spíše) a zásoby podzemních a nadzemních vod (nespokojeno 52 % dotázaných, z toho 20 % velmi a 32 % spíše). Nejlépe hodnocenými oblastmi v tomto směru jsou dostupnost volné přírody (spokojeno 84 %, nespokojeno 16 %) a kvalita pitné vody (spokojeno 79 %, nespokojeno 20 %). Necelé tři čtvrtiny (74 %) hodnotí kladně čistotu okolní přírody, více než tři pětiny (61 %) jsou spokojeny s čistotou ovzduší a necelé tři pětiny (56 %) s úrovní hluku. Nadpoloviční většina kladně hodnotí také čistotu povrchových vod (spokojeno 54 %) a úroveň světelného znečištění (spokojeno 52 %). Jak již bylo poznamenáno, se zásobami podzemních a nadzemních vod a hustotou silničního provozu je spokojena méně než polovina dotázaných (36 % v případě hustoty silničního provozu a 34 % v případě zásob podzemních a nadzemních vod). Zároveň je třeba

⁴ Znění otázky: „Nakolik jste v místě Vašeho bydliště spokojen, či nespokojen a) s čistotou okolní přírody, b) s dostupností volné přírody, c) s čistotou ovzduší, d) s čistotou povrchových vod (rybníků, řek, vodních nádrží), e) s kvalitou pitné vody, f) s úrovní hluku, g) s hustotou silničního provozu, h) s úrovní světelného znečištění, i) se zásobami podzemních a nadzemních vod?“ Možnosti odpovědí: velmi spokojen, spíše spokojen, spíše nespokojen, velmi nespokojen.

poznámenat, že na položky úroveň světelného znečištění a zásoby podzemních a nadzemních vod nedokázala odpovědět více než desetina dotázaných, což je v porovnání s ostatními položkami výrazně více.

Dílčí analýza ukázala, že se všemi zkoumanými oblastmi životního prostředí v místě svého bydliště jsou více spokojeni lidé, kteří žijí na vesnici, oproti dotázaným z města, vyjma kvality pitné vody, kde se tyto rozdíly výrazněji neprojevují. Nejvýraznější rozdíl mezi respondenty z měst a vesnic vidíme v případě hodnocení čistoty ovzduší, kde rozdíly dosahují více než 30 procentních bodů (viz tabulku 2).

Tabulka 2: Hodnocení ekologické situace v místě bydliště podle velikosti obce – podíly součtu odpovědi „rozhodně spokojen“ a „spíše spokojen“ (v %)

	Velké město	Předměstí	Středně velké město	Malé město	Velká vesnice	Malá vesnice
Čistota okolní přírody	59	82	80	76	85	76
Dostupnost volné přírody	68	89	87	86	96	93
Čistota ovzduší	39	64	58	69	82	76
Čistota povrchových vod	44	67	58	53	67	53
Kvalita pitné vody	76	67	86	74	88	76
Úroveň hluku	42	60	56	58	67	75
Hustota silničního provozu	24	25	32	40	45	57
Úroveň světelného znečištění	41	64	45	56	65	66
Zásoby podzemních a nadzemních vod	25	36	29	39	40	51

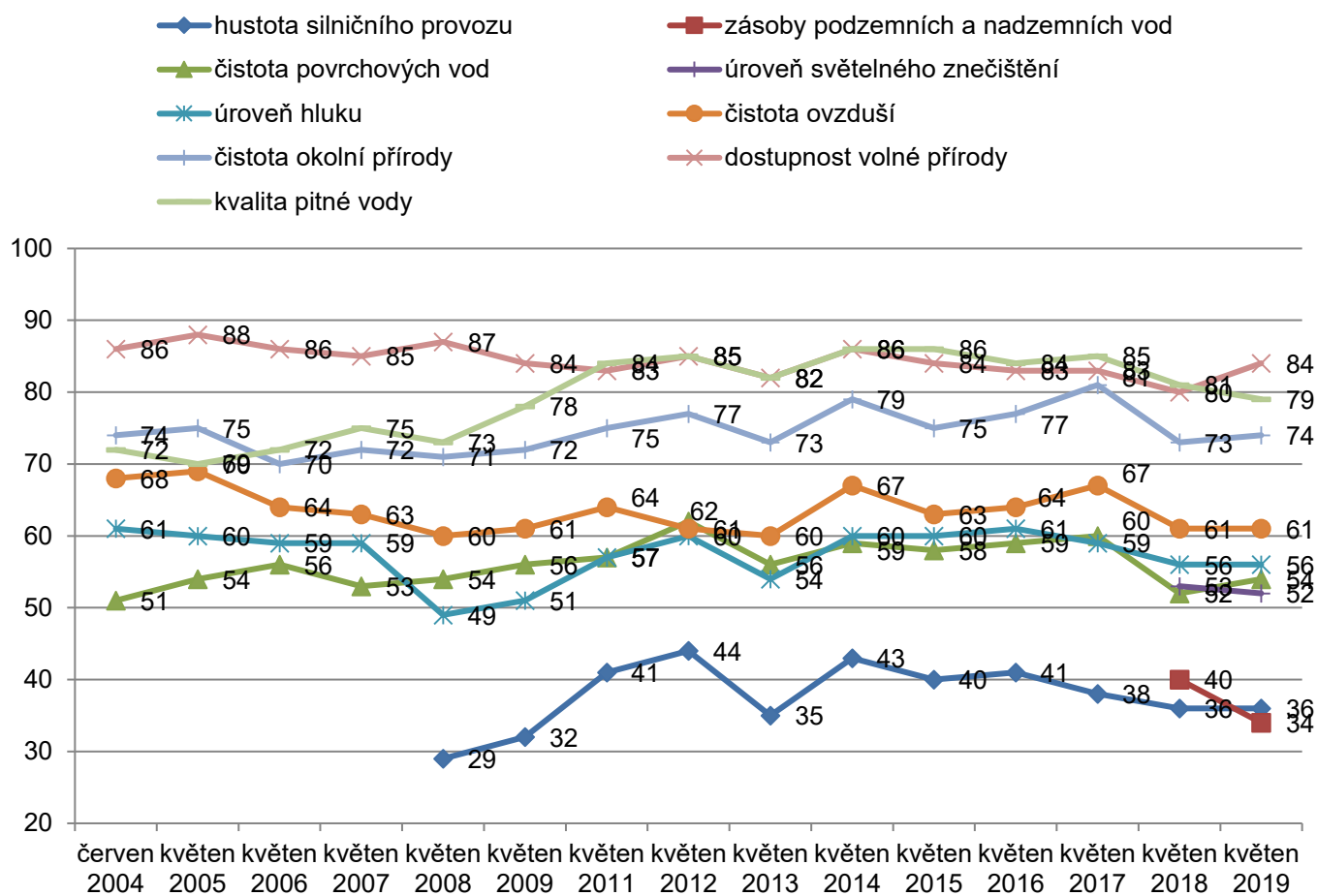
Pozn.: Zařazení do velikostních skupin obce je podle subjektivního názoru respondenta, nikoliv podle počtu obyvatel.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost 4. – 14. 5. 2019, 1026 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Z časového srovnání (graf 6) vidíme, že oproti minulému šetření z května 2018 nedošlo u většiny sledovaných oblastí ke statisticky významným změnám, vyjma u dostupnosti volné přírody, kde vzrostl podíl spokojených a zároveň poklesl podíl nespokojených (shodně o 4 procentní body) a u zásob podzemních a nadzemních vod, kde naopak podíl spokojených poklesl (o 6 procentních bodů) a podíl nespokojených vzrostl (o 8 procentních bodů).

Pohled na dlouhodobý vývoj ukazuje, že respondenti jsou nejvíce spokojeni s dostupností volné přírody a kvalitou pitné vody, kdy se podíly spokojených pohybují stabilně okolo 80 % (u kvality pitné vody od roku 2011). V případě čistoty okolní přírody je hodnocení v čase stabilní a pohybuje se v úrovni tří čtvrtin dotázaných. Poměrně stabilní je i hodnocení čistoty ovzduší, které se ve sledovaném období pohybuje mezi 60 až 70 %. S úrovní hluku v místě bydliště byly v letech 2014 až 2017 spokojeny zhruba tři pětiny občanů, přičemž v roce 2018 byl zaznamenán mírný pokles na 56 % dotázaných, který aktuální výzkum potvrdil, nicméně největší propad jsme zaznamenali v květnu 2008, kdy spokojenost poklesla o 10 procentních bodů (z 59 % na 49 %) a poprvé nedosáhla nadpoloviční většiny. V případě čistoty povrchových vod je hodnocení také poměrně stabilní v čase a pohybuje se ve sledovaném časovém úseku mezi 50 % až 60 %, přičemž aktuální výsledek 54 % patří mezi nejnižší od počátku sledování (nejméně 51 % v roce 2004). V roce 2018 byly do výzkumu nově zařazeny 2 položky: úroveň světelného znečištění a zásoby podzemních a nadzemních vod, u kterých od aktuálního šetření můžeme sledovat vývoj. V porovnání s předchozím šetření došlo k významné změně pouze u zásob podzemních a nadzemních vod, kde podíl spokojených poklesl (o 6 procentních bodů) a podíl nespokojených vzrostl (o 8 procentních bodů). Až v dalších výzkumech bude možné posoudit, zda půjde o nový trend nebo se jedná pouze o výkyv.

Graf 6: Hodnocení ekologické situace v místě bydliště – časové srovnání podílu spokojených (v %)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost.

Technické parametry výzkumu

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost, v19-05</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>4. - 14. 5. 2019</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1026</i>
<i>Počet tazatelů:</i>	<i>217</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem - kombinace dotazování CAPI a PAPI</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>OE.3, OE.27, OE.32, OE.33</i>
<i>Kód zprávy:</i>	<i>OE190624</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>24. června 2019</i>
<i>Zpracovala:</i>	<i>Radka Hanzlová</i>

Slovníček pojmů:

Kvótní výběr – napodobuje strukturu základního souboru (u nás je to obyvatelstvo České republiky starší 15 let) pomocí nastavení velikosti vybraných parametrů, tzv. kvót. Jinými slovy kvótní výběr je založen na stejném procentuálním zastoupení vybraných vlastností. Pro tvorbu kvót používáme údaje z Českého statistického úřadu. V našich výzkumech jsou stanoveny kvóty na pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost obce. Vzorek je tedy vybrán tak, aby procentuální podíl např. mužů a žen ve vzorku odpovídal procentuálnímu podílu mužů a žen v každém kraji ČR. Podobně je zachován procentuální podíl obyvatel jednotlivých krajů ČR, občanů různých věkových kategorií, lidí s různým stupněm dosaženého vzdělání a z různých velkých obcí.

Reprezentativní výběr je takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 15 let.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR, splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně. Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt Naše společnost, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíři námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou využívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat vývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinělý.
